

A magyar kormány 2001-ben nemzeti gyásznappá nyilvánította október 6-át. Múltunk sok sebből vérzik, emlékezünk, gyászolunk. A kormányrendelet ezt csak hivatalossá teszi, de valójában minden jóérezésű ember gondolkodik magában is.

Aki egy kicsit utána olvas az eseményeknek, az hitét őrzi azok tapasztalata alapján, akik 1849-ben azt hitték, hogy az oroszok megvédelmezhetik őket a vérszomjas Haynautól, de csalódnuk kellett. Igen. Politikai szférákban könnyen csalódik az, aki védelmet keres.

Október 6-án hajnali kettő és három óra között a papok felkeresték a halálraítélteket. Mi értelme ennek a hitnek, amely ilyen helyzetben vigasztalni szeretne?

Olvasunk olyan elítéltről, akit utolsónak akasztottak fel, vagyis végig kellett néznie társai kivégzését. Miben hihetett még ő utolsóként, látva társai halálát?

Milyen hite lehetett annak, akitől halála után fennmaradt egy Ferenc Józsefre mondott családi átok. Ha az átok valódi, arra vonatkozóan, hogy a császár familiájának 13 áldozattal kell bűnhődnie az aradi vértanúért, akkor ennek is van hitbeli alapja. Mint annak a hitnek is, mely valóságos alap nélkül őrizte meg az átkot.

Hit nélkül nem volt értelme harcolni az 1848-49-es forradalom és szabadságharc harcait. Ki harcolt volna, ha nem hitt volna harca értelmében.

Valamilyen hit vezérelte a habsburgokat is, akik egy kegyetlen tábornokot küldtek hazánkba, hogy megbüntessék a szabadságharcosokat. Ez a hit aratott diadalt, amikor kivégezték Aradon a magyar szabadságharc 13 honvédtábornokát, Pesten pedig Batthyány Lajost.

Ennek a hitnek a diadalára válaszol az a hit, mely október hatodikán gyászol és győzelem helyett tragédiáról beszél, hitet téve azok mellett, akik életüket áldozták a haza oltárán. Ez a hit szólal meg a költészet nyelvén, hirdetve az aradi Golgota üzenetét.

Vagy nem hit jelenik meg abban, aki hősként fordul az országhoz: „Ne feledd halottaidat, mint vádlók élnek ők!”?

Illyés Gyulával valljuk: Nem volt e földnek Petőfije már! Így kezdett lenni Ferenc Józsefe. Eszerint sokféle lenne az ember hite, de az egyik éltet, a másik pedig öl és ahol az egyik megszűnik, ott „kezd lenni” a másik? Ilyen összefüggésben van értelme a kérdésnek: ki tehet arról, hogy ilyen a magyar sors; bitófák tövében kell-e forradalmárrá érniük a magyar lelkeknek; hősök kellene-e ma vagy mártírok; ki virraszt afelett, hogy kié a magyar ifjúság szíve és élete; nem a becsületért jár ma is a bitó, az árulásért pedig a hatalom; nem kell már azért aggódnunk, hogy valami elsöpri ezt a világot, vagy azért dolgozni, hogy elsöpörje ennek meghasonlását, átkát. Az aradiakat az ellenség dühös bosszúja juttatta oda, minket mi, ide? Mi ad annak erőt, aki nehéz sorsában is tud arról, hogy a legmagasabb ítélőszék elé készül és élete parányi súly csak a szolgálat mérlegén; mi rokonítja a keresztet és a bitófát, s mi mellett törpe az emberi áldozat?

Arad óta is bizonyítást nyert, hogy a mártír és bírása is hisz, de az élet olyan játék, melyben össze vannak keverve a kártyák. A nyerő az, aki jól hisz. A jó hit pedig élő, éltet, a múlt sebeit is gyógyítja, mert tud a Gyógyítóról és gyógyírról.